

Преминаване към методологията на последното издание на ръководството по брутен външен дълг

При съставяне на статистиката на брутният външен дълг, Българската народна банка (БНБ) стриктно следва международните стандарти в областта. С публикуването на данните за май 2021 г. се въвеждат методологическите изисквания на последното издание на *Ръководството по външен дълг, Международен валутен фонд (МВФ) 2014 г. (Ръководството)*¹. Те са напълно синхронизирани с изискванията на шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция (МВФ, 2008)².

I. Ключови промени в резултат от преминаването към методологическите изисквания на последното издание на *Ръководството по външен дълг*

Въвеждането на методологическите изисквания на последното издание на *Ръководството*, води до съществени изменения в обхвата и представянето на данните, в сравнение с тези, съставяни по предишното му издание (*Ръководство за външен дълг, МВФ 2003*)³. В резултат на това, както и на усъвършенстване в системите за обработка на данните, в публикуваните от БНБ таблици са направени следните промени по отношение на:

1. Обхват на институционалните сектори

В таблиците е запазено досега публикуваното разпределение по институционални сектори, като по-детайлно представяне е направено при:

¹ External debt statistics – guide for compilers and users, International monetary fund (IMF) 2014 *External debt statistics – guide for compilers and users*, IMF 2014 (Bank for International Settlements, The Commonwealth Secretariat, Eurostat, International Monetary Fund, Organization for Economic Co-operation and Development, The Paris Club Secretariat, The United Nations Conference on Trade and Development, the World Bank).

² *Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM6)* IMF 2008

³ *External debt statistics – guide for compilers and users*, IMF 2003 (Bank for International Settlements, The Commonwealth Secretariat, Eurostat, International Monetary Fund, Organization for Economic Co-operation and Development, The Paris Club Secretariat, The United Nations Conference on Trade and Development, the World Bank)

Други сектори – с три нови подсектора Финансови предприятия, Нефинансови предприятия и Домакинства и НТООД.

Вътрешнофирменото кредитиране – представени като Задължения към директен инвеститор, Задължения към инвестиционни предприятия в чужбина и Задължения към свързани предприятия.

2. Обхват на инструментите

Към инструментите в обхвата на брутния външен дълг са добавени нови:

- Задълженията по *Застрахователни и пенсионни схеми и стандартни гаранционни схеми* са включени в обхвата на инструмент *Други сметки за задължения*;

- *Разпределени СПТ* – като задължение на Централната банка се отчитат позициите и трансакциите със специалните права на тираж, които членовете на МВФ имат право да използват в случай на финансови затруднения, като ги обменят за конвертируеми валути;

- Съгласно новите изисквания, подчиненият срочен дълг между банките и заемите между другите финансови посредници (без застрахователните и пенсионните фондове) вече не се отчитат в обхвата на вътрешнофирмените кредити, тъй като това се приема за обичайна операция между финансови посредници;

- Заемите между финансови институции се отчитат като депозити, а не като заеми;

3. Промени в представянето на данните

- Досегашният инструмент *Търговски кредити* е преименуван на *Търговски кредити и аванси*;

- Досегашният инструмент *Други пасиви* е преименуван на *Други сметки за задължения*;

- Досегашните инструменти *Облигации* и *Инструменти на паричния пазар* са преименувани на *Дългови ценни книжа, съответно дългосрочни и краткосрочни*;

- Досегашният институционален сектор *Банки* е преименуван на *Други парично финансови институции*;
- Брутният външен дълг е представен освен по оригинален матуритет, както досега, и по остатъчен матуритет, като данните са представени по институционални сектори и инструменти;
- Представено е разпределение на брутния външния дълг по икономически дейности, което включва всички институционални сектори, а не само *Други сектори*, както до този момент;
- Представено е географско разпределение на брутния външния дълг, което включва всички институционални сектори, а не само *Други сектори*, както до този момент.

4. Промени в методите за оценка на дълговите ценни книжа и начислените лихви по заемите

- Данните за ценните книжа, емитирани от местни лица и притежавани от чуждестранни се оценяват по пазарна цена (вкл. начислените, но неплатени лихви), а номиналната стойност е представена като допълнителна информация. В публикуваните от БНБ до момента данни за брутния външен дълг, този инструмент беше представен с номиналната стойност на ценните книги. По този начин се синхронизират данните за брутния външен дълг с тези, публикувани в международната инвестиционна позиция.
- С въвеждането на промените, свързани с прилагането на Ръководството, бе направена и друга промяна – лихвите по заеми (вкл. вътрешнофирмените) вече се начисляват месечно на база на докладваните от респондентите (с Декларация форма СПБ-1) условия по заемите – ставка на лихвения процент и схема на плащанията и отчетения остатък по съответния заем. Досега се отчитаха само докладваните тримесечно от респондентите (с отчетна форма СПБ 4 и СПБ-4А) начислени лихви. Съгласно принципа на начислението, тези лихви се отчитат и като увеличение на размера на задълженията по заеми (вкл. вътрешнофирмени) и в брутния външен дълг.

II. Промени в публикуваните таблици за Брутен външен дълг

В съответствие с *Календара за разпространение на статистически данни*, разширените таблици са публикувани на интернет страницата на БНБ на 29 юли 2021 г., с данните за май 2021 г. Те са изцяло съобразени с последните изисквания на *Ръководството по външен дълг* на МВФ.

1. Таблици без промяна

- Новодекларирани кредити

2. Таблици, които запазват досегашния си вид и цел, като отразяват само общите изменения в обхвата и методите за оценка, описани по-горе:

- Размер на brutния външен дълг по институционални сектори – обобщена;
- Размер по институционални сектори, инструменти и оригинален матуритет – месечна;
- Размер по инструменти (за всички институционални сектори);
- Размер по оригинален матуритет и институционални сектори;
- Размер по оригинален матуритет и инструменти (за всички институционални сектори);

3. Промяна на следните съществуващи таблици (с описание на промените):

- Валутна структура на brutния външен дълг – представена е валутна структура на целия размер на brutния външен дълг. Разбивката по валути е по-подробна, поради добавяне на *Разпределените СПТ*.
- Нетен поток на brutния външен дълг по институционални сектори – публикува се с тримесечна честота.
- Нетен външен дълг – публикува се с тримесечна честота.

4. Нови таблици:

- Размер на задълженията с краткосрочен остатъчен матуритет по институционални сектори и инструменти – таблицата представя информация за дълга (вкл. с оригинален дългосрочен матуритет) по институционални сектори и инструменти, дължим за плащане до една година. Поради

спецификата на някои инструменти (*депозити при поискване, депозити без уговорен срок, финансови кредити платими при поискване от страна на кредитора, револвиращи кредити и др.*) техният оригинален матуритет винаги е краткосрочен.

- Размер по остатъчен матуритет и инструменти (за всички институционални сектори) – таблицата представя данни за размера на brutния външен дълг по инструменти и остатъчен матуритет – краткосрочен (вкл. задължения с оригинален дългосрочен матуритет, дължими до една година) и дългосрочен (дължим след една година).
- Дългови ценни книжа по институционални сектор (номинал) – таблицата представя данни за размера на дълговите ценни книжа, оценени по номинал.
- Размер по икономически дейности (за всички институционални сектори) – таблицата включва данни за целия размер на brutния външен дълг. До 29 юли 2021 г. публикуваните данни включваха само финансовите кредити на *Други сектори*. Таблицата заменя досега публикуваната *Отраслова структура на външния дълг на Други сектори*.
- Размер с географско разпределение – таблицата заменя досегашните таблици *Размер на brutния външен дълг по кредитори* и *Географска структура на външния дълг на Други сектори*, като разпределението е съгласно европейската правна рамка (ниво Гео 4). Географското разпределение включва целия размер на brutния външен дълг. Публикуваните до 29 юли 2021 г. данни обхващаха само финансовите кредити по статия *Други сектори*

5. Таблицы, публикуването на които се прекратява:

- Лихвена структура на кредитите на Други сектори
- Обслужване на brutния външен дълг
- Получени кредити и депозити

Дата: 29 юли 2021